

2.2.2 NEN-normen

Hoe komen ze tot stand?

Het opstellen van NEN-normen vindt plaats in commissies van deskundigen. Zo'n normcommissie bestaat uit vertegenwoordigers uit de markt die belang hebben bij afspraken over een bepaald onderwerp. De samenstelling verschilt dus per commissie. Meestal zijn het producenten, handelaren, gebruikers, overheden of consumentenorganisaties. De gemaakte afspraken worden uiteindelijk vastgelegd in een nationale norm.

NEN is in de normcommissies vertegenwoordigd door een secretaris. Deze coördineert de werkzaamheden en zorgt dat de uiteindelijke norm voldoet aan de voorwaarden die voor het maken van normen zijn opgesteld. Normen komen altijd tot stand op basis van consensus, dus algemene overeenstemming. De stem van elk lid in een normcommissie weegt even zwaar.

Beleidscommissies, subcommissies en werkgroepen

NEN heeft alle onderwerpen voor normalisatie gegroepeerd in sectoren. Voor elke sector is er een beleidscommissie die het normalisatiewerk aanstuurt en verdeelt over normcommissies. De onderwerpen van een normcommissie zijn opgenomen in een werkprogramma. Voor delen van dit werkprogramma kan de normcommissie een of meer subcommissies of werkgroepen instellen.

NEN ontwikkelt diverse soorten normen:

NEN-normen

Een NEN-norm is een afspraak die zorgvuldig, volgens een vaste procedure tot stand komt.

Nederlandse voornorm (NVN)

Een NVN is een voorlopige afspraak over een bepaald onderwerp waarin nog bepalingen ontbreken, onvolledig zijn of onder voorbehoud zijn opgenomen. Een voornorm wordt gemaakt als men het belangrijk vindt bepaalde aspecten toch alvast te beschrijven op het moment dat nog niet alle gegevens bekend zijn. Uiteindelijke doel van een NVN is vaak wel dat als deze bepalingen beschikbaar zijn of zijn getest hiervan een NEN-norm te maken

Nederlandse praktijkrichtlijn (NPR)

Een NPR is een informatief document. Het bevat bijvoorbeeld toelichtingen op normen, constructieve mogelijkheden, werkmethoden en fabricagegegevens. Vaak gaat het om praktische uitwerkingen van de bepalingen in een norm.

Nederlandse technische afspraak (NTA)

Een NTA is een openbare afspraak tussen twee of meer belanghebbende partijen. Een NTA wordt bijvoorbeeld opgesteld als men op korte termijn zaken wil vastleggen terwijl het maken van een norm – om wat voor reden dan ook – nog niet mogelijk is.

Status

De status van de normen die door NEN worden uitgebracht en dus de verplichting deze na te leven verschilt. Normen aangewezen door het Bouwbesluit dienen altijd nageleefd te worden terwijl andere normen of documenten deze wettelijke verplichting niet kennen.

Vanuit het Bouwbesluit aangewezen NEN-normen

Het Bouwbesluit geeft prestatie-eisen waaraan een bouwwerk moet voldoen. Soms vraagt de bepaling van de prestatie echter een uitgebreidere uitleg. Bijvoorbeeld bij de eisen ten aanzien van het energiegebruik van een gebouw. In zo'n geval wijst het Bouwbesluit naar een NEN-norm. Daarin staan één of meerdere methoden om aan het betreffende voorschrift te voldoen. Als de NEN-norm wordt gebruikt is er dus de zekerheid dat op dat onderdeel aan het Bouwbesluit zal worden voldaan.

Het gebruik van NEN-normen is echter niet verplicht, er zijn drie andere mogelijkheden om aan de eisen van het Bouwbesluit te voldoen.

- 1) het toepassen van een 'gelijkwaardige oplossing'. Zo'n oplossing wijkt dan af van de voorgeschreven eis, maar biedt tenminste dezelfde mate van veiligheid, gezondheid, bruikbaarheid, energiezuinigheid en bescherming van het milieu als de oorspronkelijke eis;
- 2) het gebruiken van een Nederlandse Praktijkrichtlijn (NPR);
- 3) een kwaliteitsverklaring afgegeven door erkende certificeringsinstellingen.

Niet vanuit het Bouwbesluit aangewezen NEN-normen

Niet door het Bouwbesluit aangewezen normen hebben een andere status. Deze kunnen worden beschouwd als kenmerk van de ontwikkeling van "the state of the art". "State of the art" betekent dat materialen geleverd en methodes gehanteerd moeten worden die overeenstemmen met de kennis en wetenschap die in de branche gewoon zijn. In verschillende wettelijke voorschriften heeft de wetgever vastgelegd dat er gewerkt moet worden volgens "state of the art"-methodes dan wel met "state of the art"-materialen. Ook rechters gaan hiervan uit.

Moet zo'n norm dan worden toegepast?

Zo'n norm verwoordt de kennis en wetenschap die er op dit moment beschikbaar is. Omdat er geen wettelijke verplichting geldt zou men er voor kunnen kiezen deze kennis en wetenschap te negeren en de norm niet na te leven. Men dient zich dan echter te bedenken dat in een rechterlijke procedure, waarin de aansprakelijkheid voor schade onderwerp van geschil is, de leverende partij met een goed verhaal dient te komen waarom men het niet noodzakelijk vond de norm na te leven. Louter kostenbesparing zal de rechter dan als argument niet overtuigen.

Ontwerpen

Voordat een norm wordt vastgesteld, verschijnt deze eerst gedurende enkele maanden (tenminste 3 maanden) ter kritiek als normontwerp, de zogenaamde "groene versie". Daarna behandelt de betrokken normcommissie alle ontvangen kritiek, zodat de definitieve uitgave van een norm met een zo groot mogelijke inspraak tot stand komt en algemeen kan worden aanvaard. Het NEN zorgt niet alleen voor het opstellen en publiceren, maar ook voor het verkopen en het bekendheid geven aan het bestaan van normen, onder andere door het uitgeven van de NEN-Catalogus van normen.